

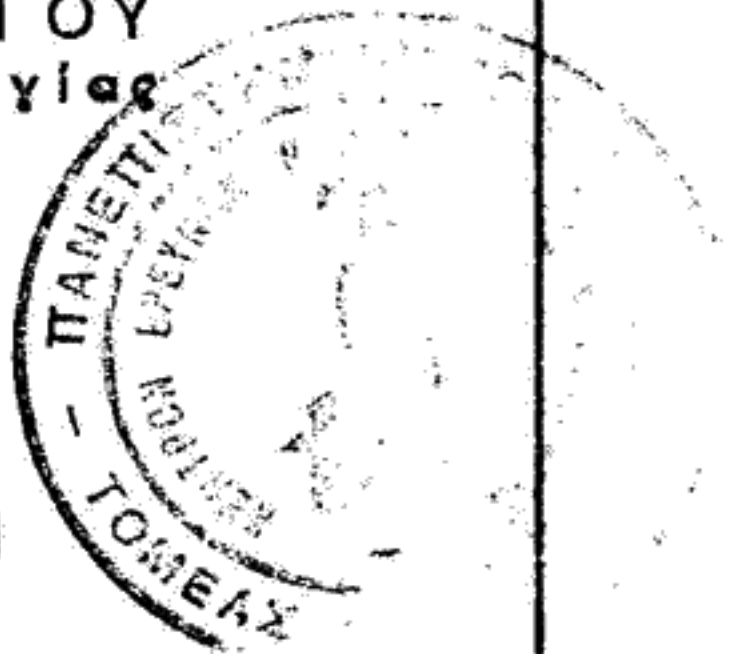
1882-ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΛΗΝΟΣ-1943

Αρ. εισ. 9711

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟΥ

ΤΙ
ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΙ
ΘΕΛΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙ
ΚΟ ΑΠΕΛΕΥΘΕ
ΡΩΤΙΚΟ ΜΕ
ΤΩΠΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΖΕΥΓΟΥ
Υπουργού Γεωργίας

Ο ΡΗΓΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1944

Σ Τ Ο Ν Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Η

Τό βιβλίό αυτό του σ. Δημήτρη Γληνού «Γί είναι και τί θέλει τό ΕΑΜ» βγήκε για πρώτη φορά τό Σεπτέμβρη 1942 μέσα στην κατοχή μέ τό σκοπό νά έξηγήσει στό λαό τό νόημα και τήν πορεία του έθνικού άγώνα, όπως διατυπώνεται μέσα στό καθολικό πρόγραμμα του Έθνικού Άπελευθερωτικού Μετώπου.

Μέ ύδηγό τό άπλό αυτό βιβλιαράκι ό Έλληνικός Λαός διαφωτίστηκε για τά προβλήματα και τά καθήκοντα του έθνικού άπελευθερωτικού άγώνα, όπως και για τά μεταπολεμικά προβλήματα τής λαϊκής κυριαρχίας. Άπό χέρι σέ χέρι κυκλοφόρησε παντού ως τήν τελευταία γωνιά τής Ελλάδας.

Σήμερα που τό ΕΑΜ μέ τή δράση του έλευθέρωσε τήν Ελλάδα πλάϊ στους συμμάχους, που έγινε πανεθνικός όργανισμός μέ τήν πλειοψηφία του Έλληνικού Λαού στις γραμμές του, που άσφαλίζει τήν έθνική ένότητα μέ τήν πάλη του και τή συμμετοχή του στην Έθνική Κυβέρνηση, επιβάλλεται για μία άκόμη φορά νά γίνουν γνωστοί οί σκοποί και τό πρόγραμμα του ΕΑΜ και στον τελευταίο Έλληνα ίσαμε τό τελευταίο χωριό και τό τελευταίο καλύβι.

Τό βιβλίό διατηρεϊ όλη του τήν επικαιρότητα και τώρα περισσότερο άπό κάθε άλλη φορά, μέσα στις συνθήκες τής λευτεριάς, πρέπει νά γίνει γνωστό στον Έλληνικό Λαό. Μέ άπλότητα και ξαστεριά άπαντάει, αναλύοντας τό πρόγραμμα του ΕΑΜ στα βασικά προβλήματα που έχει ν' άντικρύσει σήμερα ή λευτερωμένη πατρίδα μας.

Ή Λαϊκή Διαφώτιση του ΕΑΜ τό ξαναδίνει, σέ νέα έκδοση, στον Έλληνικό Λαό σήμερα, βέβαιη ότι του προσφέρει πολύτιμο βοήθημα στη συνεχιζόμενη πάλη του για τή Λαοκρατική άναγέννηση τής χώρας μας.

Η ΛΑΪΚΗ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ ΤΟΥ ΕΑΜ

Άθήνα, Νοέμβρης 1944.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Στήν παραγμένη, στή γιομάτη από δραματικά γεγονότα εποχή μας είναι δύσκολο νά έχτιμηθεί ή μεγάλη μορφή του Δ. Γληνού. Παιδαγωγός, λογοτέχνης, γλωσσολόγος, φιλόσοφος, πολιτικός, άνθρωπος τής σκέψης και τής δράσης. Έρευνητής και αγωνιστής εξέφραζε όλη τήν ανησυχία, τήν αγωνία του έθνους για τήν αναγέννησή του σέ μιά περίοδο πού ώριμα τά δημοκρατικά προβλήματα απαιτούσαν έπιταχτικά τή λύση τους. Όλοκληρωμένος άνθρωπος, πόδησε, λαχτάρησε, έζησε έντονα τούς πόδους και τούς αγώνες του έθνους και για τή νεοελληνική λαοκρατική αναγέννηση διάδωσε κι' έξάντλησε τήν πλούσια προσωπικότητά του. Αγωνίστηκε μέ σπάνια, μέ απόλυτη συνέπεια πού ταίριαζε στο ανώτερο ήθος του πνευματικού ανθρώπου και πήγαζε από βαθύτατη μελέτη και κατανόηση τών κοινωνικών Νόμων τής Ιστορικής κίνησης. Στεφάνωμα στήν πλούσια, μακαρισμένη δράση του Γληνού στάθηκε ή τελευταία κ' ήρωϊκή

φάση τῆς ζωῆς του, ὅποτε ἀνυψώθηκε σέ πρωτοπόρο ἔνδοξο μαχητὴ τοῦ μεγάλου ἀγῶνα. Ὁρδῶθηκε ἐνάντια στὸν τεταρταυγουστιανὸ φασισμό καὶ ἔζησε τὴ ζωὴ τοῦ μάρτυρα καὶ ἥρωα στὰ ξερονήσια καὶ στὴν Ἀκροναυπλία. Κι' ὅταν τὸ προδομένο καὶ ξαρματωμένο ἀπὸ τὴν τυραννία ἔθνος ἀναλάβαινε υπέρτατο καὶ σκληρότατο ἀγῶνα γιὰ ζωὴ καὶ λευτεριά καὶ πύκνωνε τὶς φάλαγγές του στὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο – ΕΑΜ – ὁ Δ. Γληνὸς ἀγωνίζονταν στὶς πιὸ ἐπικίνδυνες ἐπάλξεις καὶ ἔγραφε τὸ πολυδιαβασμένο βιβλιαράκι «Τί εἶναι καὶ τί θέλει τὸ ΕΑΜ». Τότε ὁ διανοητὴς Δ. Γληνὸς ἔρριχνε στὸ ἔθνος τὴν πολεμικὴ κραυγὴ «Ἐμπρὸς ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ὅλοι οἱ ζωντανοὶ ἄνθρωποι τούτης τῆς γῆς ἐνταχθεῖτε στὸ Ἐθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο». Οἱ ζωντανοὶ Ἕλληνες καὶ Ἑλληνίδες ἄκουσαν τὸ λυτρωτικὸ κήρυγμα τοῦ μεγάλου Ἑλληνα Δ. Γληνοῦ κι' ἐνωμένοι ριχτῆκαν στὸν ἀγῶνα. Κι' ὁ ἐλληνικὸς λαός, μὲ ὀδηγητὴ τὸ κομμουνιστικὸ κόμμα τῆς Ἑλλάδας, μὲ τοὺς ἀγωνιστὲς του, ποὺ χρόνια τοὺς βασάνιζαν, τοὺς κυνηγοῦσαν, τοὺς δολοφονοῦσαν, τοὺς συκοφαντοῦσαν, ἀπόδειξαν, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους συναγωνιστὲς τοῦ ΕΑΜ, σ' αὐτὴ τὴν ὥρα τῶν θυσιῶν καὶ τῶν ὀλοκαυτωμάτων, πῶς αὐτοὶ ἀποτελοῦν κείνη τὴν ἐθνικὴ δύναμη ποὺ περι-

κλείνει τή ζωντάνια καί τή θέληση τῆς Ἑλλάδας νά ζήσει λεύτερη καί πολιτισμένη.

Πανούργα καί πολυμήχανη ἡ Ἱστορία παρουσίασε τήν πιό μεγάλη ἔκπληξη γιά τοὺς ἀνίδεους καί τοὺς κοντόθωρους, γιά κείνους ποὺ βλέπουν τή ζωή μόνο κάτω ἀπ' τὸ πρίσμα τῶν στενῶν ἀτομικῶν ἢ ὀμαδικῶν συμφερόντων τους. Οἱ κομμουνιστές, ποὺ θέλαν νά τοὺς θεωροῦν ἀπάτριδες καί ταραξίες, ἀποδείχθηκαν, ὅπως ἦταν πάντα, οἱ καλλίτεροι πατριῶτες, οἱ πιό ἡρωϊκοὶ πρόμαχοι τῆς λευτεριάς τοῦ ἔθνους καί τοῦ λαοῦ, ἄξιοι ὁδηγητές του στό μεγάλο ἀγῶνα γιά τή Νεοελληνική ἀναγέννηση. Σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα ὁ Δ. Γληνός, ὁ πιό σοφός καί πιό ἀγνός ἄνθρωπος τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας, βρίσκεται στό καθοδηγητικὸ πόστο τοῦ Κ. Κ. Ε. Καί ὁ ἑλληνικὸς λαὸς συσπειρωμένος στό ΕΑΜ προσφέρει ἀπλόχερα τὰ πάντα στόν ἀγῶνα. Καί τὸ φτωχικὸ καλύβι, καί τὸ μοναδικὸ ζῶο, καί τὸ τελευταῖο σκέπασμα, καί τή ζωή του. Ἐκατοντάδες χιλιάδες οἱ Ἕλληνες πεθάναν ἀπ' τήν πείνα καί τὸ πελέκι τῶν κατακτητῶν καί τῶν συνεργατῶν τους. Τὰ πάντα προσφέρει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐνῶ οἱ ἐθνοκάπηλοι συνεργάζονται μὲ τὸν κατακτητὴ καί θησαυρίζουν. Μέσα στή βουή τῆς μάχης, ἀνάμεσα σέ πληθὸς γνωστούς κι' ἄγνωστους μάρτυρες, διαλεχτός ἀνάμεσα σέ διαλεχτούς,

έπεσε κι' ό Δ. Γληνός ενώ ό άγώνας συνεχιζονταν κάτω από τίς άπελευθερωτικές σημαίες του Ε. Α. Μ.

* * *

Ή έθνική λευτεριά καταχτήθηκε. Καταχτιέται. Τά ύπολείμματα τών βαρβάρων φεύγουν χτυπημένα, ντροπιασμένα άπ' τή γή που τήν μόλυναν με τό πέρασμά τους. Κοντεύει νά κλείσει ή πρώτη φάση, ενώ αρχίζει νά ξετυλίγεται ή φάση τών δημοκρατικών άγώνων.

Ό λαός μας συνεχίζει τόν άγώνα ως τή συντριβή του φασισμού, μαζί με τούς συμμάχους, μαζί με τήν προοδευτική ανθρωπότητα και ταυτόχρονα καταπιάνεται με τά καινούργια του μεγάλα καθήκοντα. Νά στερεώσει και νά κατοχυρώσει τήν κερδισμένη του λευτεριά και ν' άνοικοδομήσει τήν καταστραμμένη του χώρα. Με τρανό ήθικό, με δίκαια έθνική περηφάνεια ό έλληνικός λαός αρχίζει γυμνός και πεινασμένος με τή βοήθεια τών συμμάχων τόν άγώνα για νά ξαναφτιάξει τά χωριά του, νά καλλιεργήσει τή γή του, νά κινήσει τόν παραγωγικό του μηχανισμό, νά δημιουργήσει κανούργια Έλλάδα λεύτερη και λαοκρατούμενη. Το ΕΑΜ, πιστό στις δημοκρατικές άρχές του έθνικοαπελευθερωτικού πολέμου, πιστό στα δίκαια και ότα ιδανικά του

λαοῦ, συμμετέχει στήν Ἐθνική Κυβέρνηση καί ἀποτελεῖ τὸ στυλοβάτη καί ἐμπυχωτὴ τοῦ λαοῦ στή διατήρηση τῆς ἐθνικῆς ἐνότητας, γιὰ τὴν ἀνοικοδόμησι τῆς χώρας, γιὰ τὴ δημοκρατικὴ λύση τῶν ἐσωτερικῶν προβλημάτων. Ὁ δρόμος καὶ σὲ τούτῃ τῇ φάσει τοῦ ἀγῶνα εἶναι τραχὺς καὶ δύσκολος. Οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις ἐπιβουλεύονται καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν λευτερίαν τοῦ λαοῦ καὶ βυρσοδομοῦν νὰ ἐμποδίσουν, νὰ κάμουν ἀδύνατη τὴν ὁμαλὴ δημοκρατικὴ ἐξέλιξιν καὶ νὰ ξαναφέρουν τὴν ἐποχὴ τῶν κινήματων, τῶν διχτατοριῶν, τῶν φασισμῶν, τῆς ἀναρχίας.

Καμμιά ἀμφιβολία, κανένας δισταγμὸς ὅτι καὶ σὲ τούτῃ τὴν ἐξίσου τραχεῖαν περίοδο, ὁ λαός, ἐξοπλισμένος μὲ τὴν πλούσιαν πεῖραν, τὴ συμπυκνωμένην στή μεγάλη δημοκρατικὴ ὀργάνωσιν τοῦ E. A. M., θὰ νικήσῃ.

Ὅλες οἱ ζωντανές, ὅλες οἱ δημοκρατικὲς δυνάμεις τῆς χώρας ἐνωμένες θ' ἀντιμετωπίσουν τὴ μαύρην ἀντίδρασιν, ἢ λαϊκὴν θέλησιν θὰ ἐπιβληθεῖ μὲ τὸ δημοψήφισμα καὶ μὲ τὴ Συνταχτικὴ Ἐθνοσυνέλευσιν, θὰ κατοχυρωθεῖ ἡ λευτερία τοῦ λαοῦ, θὰ λυθοῦν τὰ δημοκρατικὰ προβλήματα — ἐθνικά, πολιτικά, οἰκονομικά, πνευματικά — καὶ θ' ἀνοίξουν πλατεῖαν λεωφόρον γιὰ τὴ δημιουργίαν νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ σὲ λεύτερους λαοκρατικοὺς δεσμούς.

Οἱ πόθοι καὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ Δ. Γληνοῦ θὰ βροῦν τὴν πλέρια τους δικαίωση σὲ μιὰ λαοκρατούμενη, ἀναγεννημένη Ἑλλάδα, πού τὴ δημιουργεῖ μέρα μὲ τὴ μέρα ὁ ἐνωμένος ἐλληνικὸς λαὸς σὲ δραματικὴ καὶ πολύμορφη πάλη.

Γ. ΖΕΥΓΟΣ

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝ. Γ. ΖΕΥΓΟΥ
ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ
ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟΥ
ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιον ἀφιέρωσε τὴ συνεδρίασίν του τῆς 21/5/44 σὲ πολιτικὸ μνημόσυνο τοῦ Δ. Γληνοῦ. Στὸ μνημόσυνο αὐτό, ἀπὸ μέρους τοῦ Κ.Κ.Ε. μίλησε ὁ συναγ. Γ. Ζεῦγος καὶ εἶπε τὰ παρακάτω :

Δεῖπει σήμερον ἀπ' τὴ γραμμὴν μας μιὰ πλούσια, δυνατὴ, μεγάλη φυσιογνωμία, ὁ ὑπέροχος ἀγωνιστὴς Δημήτρης Γληνός. Τὸ Ἐθνικὸ Συμβούλιον ἀφιέρωσε στὴ μνήμη του τὴ σημερινή του συνεδρία. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου, εἶναι ἀντάξια μὲ τὴν ἱστορικὴν του σημασίαν.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ λαοὶ ὠνιμοποιοῦν τὴν ἱστορίαν τους. Οἱ ἀνώνυμοι μᾶζες, μὲ τὴν καταλυτικὴν καὶ δημιουργικὴν δουλειάν τους, φτιάχνουν τὴν ἱστορίαν. Ὡστόσο οἱ μεγάλοι ἄνδρες, οἱ μεγάλοι καθοδηγητὴς, βγαλμένοι ἀπ' τὴν ἀνάγκην τῆς ἐποχῆς τους, ἐνσαρκώνουν τὴν ἀνάγκην αὐτὴν, συμπυκνώνουν τὴ θέλησιν τοῦ λαοῦ, ἐκφράζουν τοὺς πόθους του καὶ γίνονται ἔτσι φωτεινοὶ καθοδηγητὴς, ἀληθινοὶ ἡγέτες.

Τέτοιος ἦταν ὁ Δημήτρης Γληνός. Πέθανε στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ΕΑΜ. Στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πέθανε πάνω σὲ ἐγχείρησιν, ποὺ τὴν ἔκανε γιὰτὴν βιάζονταν ν' ἀπαλλαχτεῖ ἀπὸ τὴν ἀρρώστειαν ποὺ πῆρε στὰ ξερονήσια, γιὰ νὰ γίνῃ μιὰ ὥρα γρηγορότερα καλὰ καὶ νὰ ρυθμίσῃ ἐδῶ πάνω, νὰ παρᾶσχει τὴν πολύτιμην συμ-

βολή του στο έργο της συγκρότησης της ΠΕΕΑ. Έτσι ο Δ. Γληνός πέθανε πάνω στον αγώνα. Χρέος ιερό έχουμε πριν απ' όλα να κρατήσουμε στη μνήμη του σιωπή ενός λεπτού. (Το Συμβούλιο δέχεται και κρατάει σιγή).

Ο Γληνός έζησε στην πιο πολυτάραχη εποχή, την εποχή που ζούμε και που ένας παλιός κόσμος φεύγει κι ένας καινούριος έρχεται. Σ' αυτή την εποχή, έδωσε ό,τι μπορούσε. Στην εποχή αυτή, ο καπιταλισμός καταστρέφει την κοινωνία. Έδωσε πολλά, αλλά σήμερα καταρρέει και δεν δίνει άλλο από καταστροφές. Σύγχρονα όμως πάνω στα ερείπια της παλιάς, ο λαός δημιουργεί μια νέα κοινωνία. Σ' αυτή τη μεγάλη εποχή έζησε και έδρασε ο Δ. Γληνός.

Εμφανίστηκε σά δάσκαλος στη Μέση Έκπαίδευση το 1905 στη Σύρνη και σά δημοτικιστής. Στη χώρα μας από νωρίς είχαμε επιφανείς δημοτικιστές σαν το Βηλαρά, το Χριστόπουλο, το Σολωμό κ. ά. γιατί το ζήτημα της δημοτικής γλώσσας εμφανιζόταν σαν πρόβλημα που περιέκλεινε μέσα του όλα τα κοινωνικά προβλήματα της χώρας. Στην Ευρώπη το ζήτημα της γλώσσας είχε λυθεί από χρόνια πολλά. Έδώ όμως ο λογιωτατισμός το είχε μεταβάλει σε θηλιά στο λαιμό του λαού. Κι ο λαός παλεύοντας για τη γλώσσα του, παλεύει για μια βαθειά αναγεννητική μεταρρύθμιση.

Η γλώσσα δεν είναι μόνο όργανο έκφρασης, αλλά και κοινωνικής σκέψης και δράσης. Το γλωσσικό ζήτημα είναι απ' τα σπουδαιότερα ζητήματα. Παραμένοντας άλυτο στην Ελλάδα, στάθηκε μια απ' τις βασικές αιτίες της πνευματικής καθυστέρησης του τόπου κι η λύση του έμπαινε σαν πρωταρχικό πρόβλημα. Το γλωσσικό ζήτημα συμπύκνωνε τότε όλα τα νεοελληνικά προβλήματα. Σ' αυτό οι διανοούμενοι του τόπου έβλεπαν να συγκεντρώνεται συνολικά όλο το νεοελληνικό

πρόβλημα. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Σολωμός ἔλεγε : « Δὲ γνωρίζω πάρεξ λευτεριά καὶ γλῶσσα ». Κι' ἀργότερα σχηματιζότανε ὀλόκληρη φάλαγγα δημοτικιστῶν ἀπ' τὸν Ψυχάρη καὶ τὸν Ἴωνα τὸ Δραγούμη ὡς τὸ Χατζόπουλο καὶ τὸν Παλαμᾶ, πὺ στή λύση τοῦ γλωσσικοῦ, ἔβλεπαν τὴ λύση τοῦ νεοελληνικοῦ προβλήματος.

Ὁ Γληνὸς ὅμως δὲν πνιγότανε σὺς λεπτομέρειες, σ' αὐτὸ μόνο καθ' αὐτὸ τὸ πρόβλημα. Ἦτανε φιλόσοφος κι' ἀγωνιστής. Κι' ἔπιανε σὺ σύνολό του τὸ νεοελληνικὸ πρόβλημα, τὸ πρόβλημα τῆς δημιουργίας νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. « Ὅλα γιὰ τὸ λαό », ἦτανε τὸ ἔμβλημά του. Τέτοιος ἐμφανίσθηκε ἀπὸ τὸ 1905 καὶ σὰν τέτοιος δροῦσε ἀπὸ τότες ὁ Γληνός.

Ἀλλὰ ὁ λαὸς τότε δὲν ἦτανε ὠργανωμένος, δὲν εἶχε τὴν καθοδήγηση καὶ τὴ δύναμη σὺ χέρια του. Τὴ δύναμη καὶ τὴν καθοδήγηση τῆς πάλης του, τὴν εἶχε τότε ἡ πλουτοκρατικὴ φαυλοκρατία. Κι' ὁ Γληνὸς παλεύοντας γιὰ νὰ λυθοῦν τὰ νεοελληνικὰ προβλήματα, βρισκότανε ἀναγκαστικὰ σὺ στρατόπεδό της καὶ ἀπ' τὴν πλευρὰ τῆς πλουτοκρατίας ἔβλεπε τὰ νεοελληνικὰ προβλήματα καὶ ἐπιζητοῦσε τὴ λύση τους γιὰ τὸ λαό.

Ἀπὸ τὸ 1909 ἀρχίζει μιὰ νέα πολυτάραχη περίοδο γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Μιὰ περίοδο ἀπὸ ἀτέλειωτους πολέμους — πολέμους, ἀγῶνες, ἀναστατώσεις, κινήματα, πὺ γιὰ τὸ λαὸ εἶχανε τοῦτο δῶ τὸ νόημα : νὰ λύσουν τὰ προβλήματά του. Σ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνες πῆρε μέρος ἐνεργότατο ὁ Γληνός. Γιατὶ δὲν ἦτανε μονάχα στοχαστής, ἀλλὰ κι' ἀγωνιστής καὶ ἄνθρωπος τῆς πράξης. Καὶ πῆρε μέρος σ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες, ἐθνικοὺς καὶ δημοκρατικοὺς, γιὰ νὰ λύσει τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς του.

Πάλεψε πέντε, δέκα, εἴκοσι χρόνια. Ἡ πολυτάραχη περίοδο φάνηκε σὰ νὰ πέρασε. Τὰ « δέντρα, ὅμως, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐμποδίσουν νὰ δοῦμε τὸ δάσος ». Ἦ